

Expunere de motive

Propunerea legislativă aduce îmbunătățiri majore în educație, dorim să implementăm două elemente de reformă la nivelul sistemului de învățământ din România și anume **introducerea bacalaureatului diferențiat în învățământul românesc și extinderea învățământului dual și la universități.**

Bacalaureatul diferențiat:

În privința bacalaureatului, în ultimii ani, au existat mai multe propuneri/proiecte atât din partea miniștrilor Educației cât și din partea federațiilor sindicale din învățământ, pentru a se introduce forme diferite ale examenului final, astfel încât să li se dea cât mai multor absolvenți șansa de a avea o carieră profesională. Rezultatele foarte proaste la bacalaureat, cu promovabilitate de circa 60%, au dus la concluzia că un singur tip de bacalaureat național afectează atât sistemul de educație, cât și economia națională.

Pentru a fi declarat promovat, un absolvent de liceu trebuie să fi susținut toate probele de evaluare a competențelor lingvistice și digitale, să fi susținut toate probele scrise și să fi obținut cel puțin nota 5 la fiecare dintre acestea. De asemenea, absolvenții de liceu sunt declarați promovați dacă media notelor obținute la probele scrise este egală sau mai mare de 6.

Conform declarației controversate al secretarului de stat responsabil cu învățământul preuniversitar, Luminița Barcaru, cu privire la subiectele de la Evaluarea Națională 2020: *„Un copil care învață la școală, nu neapărat cu meditații, ar fi putut să ia 5 – 6 la Evaluarea Națională”*. Consider că este o afirmație halucinantă venită din partea unui specialist, care are posibilitatea de a modifica programele, cât și curriculumul, astfel încât să fie cât se poate de realist, evitând supraîncărcarea elevilor. Părerea secretarului de stat arată nivelul de pregătire real pe care îl poate atinge un elev fără meditații. Dacă un secretar de stat afirmă public așa ceva, se poate realiza la ce nivel a ajuns învățământul românesc. Acest lucru este valabil și absolvenților de liceu care urmează să dea examenul de Bacalaureat, în majoritatea cazurilor, elevii nu pot atinge rezultate optime, note mai mari decât media de trecere fără meditații.

Având în vedere că sunt familii care nu-și permit financiar meditațiile, cursurile suplimentare, consider că este important implementarea bacalaureatului diferențiat, oferind șansa tuturor elevilor de a-și continua studiile într-o instituție de învățământ superior.

Bacalaureatul diferențiat în momentul de față constă în faptul că atât la profil real cât și la cel uman, de exemplu la limba și literatura română subiectul I și II sunt identice, diferența este la subiectul III, unde la profilul real se dau subiecte mai ușoare, deoarece se fac mai puține ore de limba și literatura română decât la profilul uman. Prin prezenta propunere legislativă se are în vedere păstrarea diferențierilor prezentate anterior introducând totodată un bacalaureat diferențiat după gradul de dificultate al subiectelor pe două niveluri, oferind posibilitatea ca elevul, după finalizarea studiilor liceale, să aleagă între bacalaureatul standard și cel cu nivel ridicat.

Dacă luăm în considerare datele statistice, rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat (calculată prin raportare la populația în vârstă teoretică de absolvire de 18 ani) crește semnificativ la nivelul anului 2012/2013, ca urmare a schimbărilor de structură a sistemului educațional (prin intrarea în lichidare a SAM-urilor, începând cu anul 2009). În anul 2014/2015, valoarea sa ajunge la 89,1%, cu peste opt puncte procentuale mai mult decât în anul anterior (fiind anul școlar în care a finalizat studiile liceale cohorta care a avut debutul școlar la 6 și 7 ani concomitent). Ca

urmare, rata de absolvire a scăzut semnificat în anul următor, 2015/2016, ajungând la valoarea de 70,8% (cu peste 18 p.p. mai puțin decât în anul anterior), iar în 2016/2017 a crescut ușor până la valoarea de 71,2%.

Anul școlar	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Total (%)	79,9	76,2	79,5	90,6	81,0	89,1	70,8	71,2	69,5

Tabel 1. Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat (%)

Pe același fond al specificului cohorței de elevi care au finalizat studiile liceale, rata de absolvire a învățământului liceal cu examen de bacalaureat înregistrează, în anul 2014/2015, o creștere consistentă față de anii precedenți, valorile înregistrate fiind per total 51,7%, însă în anul 2015/2016 a fost de 41,6%, mult diminuată față de anul anterior. În anul 2016/2017 s-a înregistrat o ușoară creștere față de anul școlar anterior, rata de absolvire fiind de 43,8 %.

Anul școlar	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Total (%)	63,4	42,4	39,2	44,6	44,0	51,7	41,6	43,8	42,6

Tabel 2: Rata de absolvire a învățământului liceal, cu examen de bacalaureat (%)

În ultimii cinci ani școlari, rata de participare a absolvenților de liceu la examenul de bacalaureat a fost relativ constantă, situându-se în jurul valorii de 80%. La nivelul anului 2016/2017, valorile înregistrate de indicator au fost: 79,3% - total, 84% - fete și 74,3% băieți. Putem concluziona că aproximativ o cincime din absolvenții din anul curent nu se prezintă la examenul de bacalaureat.

Rata de promovare a examenului de bacalaureat din numărul total al celor prezentați a scăzut la nivelul ultimului an școlar analizat. Se observă că a scăzut ușor rata de promovare a absolvenților din seria curentă, precum și cea a absolvenților din anii trecuți. Rata de succes la bacalaureat este mai ridicată în rândul absolvenților din anul curent (aproximativ opt din zece au reușit să promoveze examenul de bacalaureat în 2017/2018), în comparație cu absolvenții din anii trecuți (numai trei din zece au reușit să promoveze examenul de bacalaureat).(-Sursa: MEC)

Creșterea semnificativă a efectivelor de elevi care frecventează învățământul postliceal și de maiștri se explică prin faptul că această rută a devenit o opțiune atractivă, în condițiile în care în ultimii ani a crescut ponderea absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat și a scăzut rata brută de cuprindere în învățământul superior de licență (de la 56,9% în 2009/2010 la 35,8% în 2015/2016).¹

Liceele cu profilul tehnologic, din nefericire, dau subiecte cu un grad de dificultate aproape la fel de ridicat ca cele de la specializare matematică-informatică. De aici rezultă și promovabilitatea bacalaureatului aproape de zero la liceele tehnologice.

Învățământul secundar superior este adesea considerat a fi calificarea minimă pentru intrarea cu succes pe piața muncii și necesară pentru continuarea educației ulterioare. Costurile de a nu termina la timp acest nivel de educație pot fi considerabile atât pentru indivizi, cât și pentru societate.

¹ Raport privind starea învățământului preuniversitar din România, MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, 2018

Învățământul și formarea profesională este o parte importantă a învățământului secundar superior în multe țări europene și poate juca un rol central în pregătirea tinerilor pentru muncă, dezvoltarea abilităților adulților și răspunsul la nevoile pieței forței de muncă. În România învățământul profesional a fost neglijat și marginalizat, deseori umbrit de accentul tot mai mare pus pe educația universitară.

Bineînțeles, absolvirea liceului nu implică faptul că toți absolvenții vor urma un învățământ terțiar sau vor intra imediat în forța de muncă. Din acest motiv, este important să existe programe secundare superioare de calitate, care să ofere persoanelor o combinație corectă de oportunități de îndrumare și educație, pentru a asigura atingerea scopului propus după finalizarea lor.

Prin prezenta propunere legislativă dăm șansa absolvenților învățământului liceal ca la finalizarea studiilor să își aleagă ce tip de bacalaureat vor să urmeze, raportat la capacitățile lor. Se pot înscrie unitar la toate probele de același nivel de bacalaureat, cel cu nivel ridicat sau nivel standard. De asemenea există posibilitatea unei înscrieri diferențiate, adică absolvenții pot alege probe de nivel diferit (la unele probe cu nivel ridicat iar pentru altele la nivel standard). Pentru a face o deosebire între diplome, pe diploma de bacalaureat va fi menționat tipul de bacalaureat național susținut per materii.

După finalizarea studiilor liceale, dacă un absolvent la una dintre probe a susținut bacalaureatul la nivel standard, are dreptul oricând de a se înscrie la bacalaureatul cu nivel ridicat la proba respectivă.

Bacalaureatul diferențiat este o soluție care a fost implementată și dă roade în mai multe țări ale Uniunii Europene. Măsurile de îmbunătățire, am putea spune și reforma bacalaureatului românesc, ar trebui să atragă elevii la participarea într-un număr cât mai mare la examenul de bacalaureat, să crească rata de promovare și să mărească atractivitatea educației și formării profesionale care, ulterior, trebuie să aducă rezultate pozitive și în economia românească.

Învățământul dual universitar:

Așa cum îi spune și numele, învățământul dual implică colaborarea între mai mulți actori. Cuvântul dual sugerează perspectiva celor două locuri de formare, cea teoretică în cadrul unității de învățământ și cea practică în cadrul companiei. Astfel, învățământul dual are trei mari actori – copii/elevii/studentii, unitatea de învățământ și compania. În acest demers este cuprinsă în parteneriat și autoritatea locală în administrarea căreia se află unitatea.

Învățământul profesional dual este o formă relativ nouă de școlarizare în România, în momentul de față este reglementat numai la nivel preuniversitar, legislația în vigoare neacoperind un eventual sistem de învățământ dual la nivel universitar, în cadrul unor facultăți.

În ceea ce privește învățământul dual preuniversitar, aceasta a fost introdus în legislația națională prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 94/2014, ca o formă de învățământ ce putea fi accesată după absolvirea învățământului obligatoriu. Această prevedere nu a fost însă aplicată cu succes ca urmare a faptului că operatorii economici nu au dorit să încheie contracte de muncă cu elevii în aceste condiții din cauza contribuțiilor pe care ar fi trebuit să le plătească pentru salariile plătite cursanților.

Cu toate acestea, având în vedere rezultatele favorabile date de implementarea sistemului de învățământ profesional dual în alte state și luând în considerare nevoile de adaptare permanentă a învățământului românesc la cerințele pieței muncii, tot mai diversificată, aflată în creștere, era necesară îmbunătățirea reacției sistemului de educație și formare profesională la dinamica economică și socială din România. Guvernul României a decis modificarea acestor prevederi în acord cu cerințele operatorilor economici români, creând un nou cadru legislativ, prin Ordonanța de urgență nr. 81 din 16 noiembrie 2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, publicat în

Monitorul Oficial al României nr. 943 din 23 noiembrie 2016. Metodologia de organizare și funcționare a acestora a fost aprobat ulterior prin OMEN nr. 3554 din 29 martie 2017.

Astfel, potrivit acestor acte normative, învățământul dual se organizează pentru dobândirea de cunoștințe, deprinderi și competențe, preponderent pentru ocuparea unui loc de muncă, pentru calificări profesionale de nivel 3, 4 și 5, conform Cadrului național al calificărilor aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 918/2013.

Potrivit anunțului făcut de Consiliul Investitorilor Străini, pentru prima dată din 2015, de când consiliul realizează „Indicele de Percepție“, majoritatea respondenților spun că România nu mai este competitivă din punctul de vedere al disponibilității forței de muncă calificate. *„În ultima vreme și în zona companiilor străine înregistrăm o deteriorare a accesului la forța de muncă adecvată, la forța de muncă bine pregătită. Ceea ce înainte părea că este o problemă a companiilor cu capital românesc se extinde și devine și o problemă a companiilor cu capital străin, de fapt, o problemă a economiei în ansamblul ei”* - susține Daniel Anghel, vicepreședinte al Consiliului Investitorilor Străini.

Un sondaj de opinie arată că forța de muncă a devenit principala grijă a mediului de afaceri.

Din punc de vedere al învățământului dual universitar în România, considerăm că reglementarea națională actuală aplicabilă învățământului dual preuniversitar ar putea fi transpuse prin prezenta proiect de lege și la nivelul învățământului universitar. În plus, să prevadă inclusiv posibilitatea dobândirii și a următoarelor niveluri de calificare profesională (6, 7, 8).

Creșterea relevanței și calității formării profesionale, prin asigurarea accesului elevilor și al studenților la resurse tehnologice actuale și dobândirea unei experiențe timpurii în relație cu un potențial loc de muncă, oferite în cadrul practicii organizate în răspunderea principală a operatorilor economici direct interesați în angajarea absolvenților.

Această formă de învățământ crește motivația tinerilor pentru muncă și a interesului pentru învățare, printr-o abordare integrată a educației și formării profesionale, în școală, în universitate și la un potențial loc de muncă, cu posibilitatea de continuare a studiilor, în funcție de interesele profesionale și potențialul individual de dezvoltare.

Învățământul dual necesită implicarea sporită a angajatorilor direct interesați pentru a asigura forța de muncă calificată, în funcție de nevoile proprii. Angajatorii au transmis un mesaj ferm către autorități: *„În lipsa unor măsuri urgente de a pregăti forța de muncă, se va ajunge la un blocaj general, o situație gravă care generează relocarea platformelor de producție în cazul investitorilor străini și reprezintă totodată și o adevărată barieră în fața noilor investiții străine care vor viza România”*.

Învățământul dual universitar presupune o strânsă colaborare între cele trei părți implicate:

- Universitatea - care oferă formarea teoretică;
- Operatorii economici - în care se desfășoară formarea practică și care are un contract individual de pregătire practică cu studentul în care sunt prevăzute clauze importante referitoare la remunerația pe parcursul studiului, condițiile de reziliere etc.;
- Studentul- beneficiarul programului de studiu.

Între universitate și operatorii economici, unde se desfășoară pregătirea practică, trebuie să existe de asemenea un contract de parteneriat în care sunt precizate condițiile colaborării, iar între cele două părți trebuie să existe o comunicare și coordonare foarte bună în vederea alinierii și integrării conținuturilor teoretice cu cele practice.

Este important participarea operatorilor economici în procesul decizional din unitatea de învățământ prin reprezentarea acestora în componența membrilor consiliului facultății în care se realizează învățământ dual. Conform propunerii legislative o să fie compus din:

- maximum 75% cadre didactice și de cercetare;
- minimum 25% studenți;
- maximum 15% operatori economici,

Reprezentanții cadrelor didactice și de cercetare în consiliul facultății sunt aleși prin votul universal, direct și secret al tuturor cadrelor didactice și de cercetare titulare din facultate, reprezentanții studenților sunt aleși prin vot universal, direct și secret de către studenții facultății, iar operatorii economici sunt aleși prin decizia senatului universitar pe baza unei metodologii stabilite de acestea.

Extinderea învățământului dual este o soluție bună pentru extensiile universităților mari și pentru universitățile mici, reducând costurile statului sau familiilor pentru educația studenților și oferind o mai bună integrare pe piața muncii a absolvenților.

În cazul adoptării propunerii legislative privind învățământul dual universitar fiecare parte implicată ar beneficia de o serie de avantaje:

a) Universitatea:

- Sistemul învățământului dual universitar este bazat pe orientare practică, care demonstrează o preocupare de a corela pregătirea academică cu cea practică și de a forma absolvenți competitivi pe piața forței de muncă;
- Crearea și consolidarea unei imagini pozitive în spațiul public, prin aceea că se preocupă și contribuie la formarea tinerelor generații, ținând cont atât de nevoile acestora de formare cât și de nevoile companiilor de a avea forță de muncă calificată;
- Pot beneficia de diverse scheme de sprijin și investiții atât din partea companiilor partenere în programele de studii duale, cât și a altor instituții, care pot conduce la îmbunătățirea generală a infrastructurii de studiu și cercetare;
- Diversificarea ofertei de studii și atragerea unui nou grup țintă;

b) Operatorii economici:

- Recrutarea de tineri cu potențial care pot fi formați în funcție de nevoile companiei încă de pe băncile facultății în condițiile în care există o competiție acerbă între companii în atragerea talentelor și în anumite domenii și un deficit mare de personal calificat;
- Dezvoltarea unei politici de resurse umane sustenabile, orientată pe termen mediu și lung, care în timp poate însemna și o optimizare a costurilor (recrutare, integrare în companie, training inițial etc.);
- Loializarea studenților, posibili viitori angajați și crearea unei legături mai strânse între companie și angajații săi;

c) Studentul:

- Sprijin financiar din partea companiei pe perioada studiului, care oferă autonomie financiară studentului;
- Posibilitatea de a fi preluat în companie imediat după finalizarea studiilor și de a evita astfel stresul aferent căutării unui job;
- Specializarea timpurie, acumularea de experiență practică- experiența este una dintre principalele cerințele ale angajatorilor;
- Aplicabilitatea directă a cunoștințelor dobândite în cadrul studiului - datorită alternării perioadelor de studiu în universitate cu cele de practică, în companie studentul dobândește cunoștințe concrete, direct aplicabile în companie;

- Dobândirea de competențe sociale precum comunicarea, lucrul în echipă etc. prin contactul direct cu colegii la locul de muncă pe perioada practicii în companie;
- Dezvoltarea unei rețele profesionale alcătuită din colegii și tutorii din companie, care îți poate fi foarte utilă în cariera viitoare;

Absolvenții învățământului dual universitar o să primească o diplomă academică, echivalată cu diploma de licență, master sau după caz doctorat, recunoscută pe plan internațional. Beneficiile învățământului în sistem dual îmbină cu succes perioadele de practică din întreprindere cu cele de studiu academic din cadrul instituțiilor de învățământ superior, se bazează pe dezvoltarea unui proces de învățare orientat spre practică și rezultat.

Conceptul învățământului dual a luat naștere în Germania, după care mai multe țări din Uniunea Europeană a implementat în sistemul propriu de învățământ. A venit timpul să facă și România, un pas înainte în sistemul de învățământ românesc, acoperind un deficit în domeniul educației profesionale terțiare.

De asemenea, am făcut modificările necesare pentru a corela Ordonanța de urgență a Guvernului nr.59/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Formare Profesională Inițială în Sistem Dual din România cu prevederile Legii educației naționale nr.1/2011.

O altă îmbunătățire vizează finanțarea complementară.

Fondurile aferente finanțării complementare sunt destinate acoperirii acelor cheltuieli al căror nivel nu este determinat de numărul de elevi școlarizați ci de alți factori cum ar fi vechimea și starea de degradare a spațiilor de învățământ existente, mărimea spațiilor și dotărilor aferente unor activități sociale și cultural recreative, internatelor și cantinelor școlare, parcurilor și terenurilor sportive, cluburilor, etc.

Necesarul de fonduri pentru finanțarea complementară se stabilește pe baza devizelor de cheltuieli și notelor de fundamentare întocmite de conducerea unităților de învățământ în funcție de condițiile concrete ale fiecărei unități școlare, pe baza indicatorilor de nivel/consum înscrși în actele normative referitoare la diferitele cheltuieli, cum ar fi burse, subvenții pentru internate și cantine școlare, facilități școlare și de transport ale elevilor și/sau cadrelor didactice, etc., respectiv pe baza numărului de beneficiari.

Sunt multe situații în care autoritățile publice locale nu pot realiza lucrările de investiții, reparații capitale sau consolidări care sunt necesare pentru asigurarea securității și sănătății în muncă, pentru personalul angajat sau nu pot derula un contract de finanțare nerambursabilă datorită situației financiare a acestora. Singura posibilitate a consiliilor județene de a interveni în aceste cazuri este ajutorarea unităților administrativ-teritoriale, conform art.15 și art.36 ale Legii nr.273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare. Conform acestor articole de lege, ajutorul poate fi dat în cazul în care unitățile administrativ-teritoriale în cauză se află în extremă dificultate financiară.

Totodată propunerea legislativă vizează instituirea acordării cupoanelor pentru educație timpurie și de către autoritățile publice locale, ca și ajutor, pentru a folosi la achitarea contribuției lunare de întreținere datorată de părinți, respectiv reprezentanții legali ai copilului atât în cadrul sistemului public cât și cel privat. În momentul de față unitățile administrativ-teritoriale, care ar avea fonduri suficiente și intenția de a sprijini această cauză, sunt nevoite să respingă sute de cereri în lipsa unei reglementări în acest sens.

Am mai introdus câteva precizări cu privire la formarea inițială a cadrelor didactice pentru educația timpurie și învățământul primar prin includerea unui modul special pentru însușirea

competențelor de predare în regim simultan, precum și eliminarea discriminării care apare între cadrele didactice și cele de conducere îndrumare și control, referitor la reducerea normei de predare cu 2 ore, de asemenea, și alte reglementări prevăzute în textul propunerii legislative.

În acest sens am elaborat propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, pe care o supunem spre aprobare în procedură de urgență, având în vedere faptul că toate aceste aspecte vizează interesul învățământului și constituie reglementări care ar trebui implementate cât mai curând.

INIȚIATOR,

Szabó Ödön
Deputat UDMR

**asupra Propunerii legislative pentru modificarea și completarea
Legii educației naționale nr. 1/2011**

[illegible]